

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΔΙΑΛΕΞΙΣ ΤΡΙΤΗ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Εἰπομεν εἰς τὰς προηγουμένας διαλέξεις· ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὡς ἀπαύγασμα τῆς εὐδαιμονίας τοῦ Θεοῦ ἔχει ὡς προορισμόν τὴν εὐτυχίαν· καὶ ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Καὶ ἡ ἀνάπτυξις τοῦ λόγου κατέδειξεν, ὅτι πᾶν, ὅ,τι δὲν προσαρμόζεται πρὸς τὸν ἀληθινόν καὶ τελικόν αὐτοῦ προορισμόν δὲν ἀποτελεῖ στοιχείον πραγματικῆς εὐτυχίας δι' αὐτόν· ὅτι ἡ ἀπόλυτος εὐτυχία ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ὡς ἔννοια ἀπείρος καταντῇ ἀνεφικτός διὰ τὸν πεπερασμένον ἄνθρωπον καὶ πόθος τῆς ψυχῆς εὐσεβῆς, τοῦ ὁποίου ἡ πλήρωσις ἐναποκείται ἐν Οὐρανοῖς.

“Ὅτι καὶ τὴν σχετικὴν εὐτυχίαν ἵνα ἀπολαύσῃ ὁ ἄνθρωπος ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ δεῖον νὰ ἐναρμονίσῃ καὶ ταύτην πρὸς τὸν ἀληθινόν καὶ τελικόν αὐτοῦ προορισμόν. “Ὅτι, ἵνα οὗτος ἐννοήσῃ τὸν ἀληθινόν προορισμόν του πρέπει πρῶτον νὰ γνωρίσῃ τὸν ἑαυτόν του, ἥτοι ποῖος τὸν δημιουργήσῃ, ἐκ ποῖας οὐσίας ἐπλάσθῃ, διατί ζῇ ἐν τῷ κόσμῳ καὶ τί θὰ γίνῃ μετὰ τὸν θάνατόν του. “Ὅτι αἱ θετικαὶ ἐπιστῆμαι ἀδυνατοῦσαι νὰ εἰσελθῶσιν εἰς τὴν σφαῖραν τῶν πνευματικῶν φαινομένων τῆς ψυχῆς, ὡς ἀπείρουν καὶ ἀδύνατον δὲν ἠδυνήθησαν ἀλλ' οὕτως καὶ εἰς τὸ μέλλον θὰ δυνηθῶσιν νὰ ἐκφράσῃσι πλήρως τὸν ἀνθρώπου· ἵνα δοῦναι τὸν ἀκριβὲς καὶ τελικὸν αὐτοῦ καθορισμόν καὶ καθορίσωσι τὸν ἀληθινόν αὐτοῦ προορισμόν. “Ὅτι ἡ χριστιανικὴ θρησκεία μόνη, εἰσέρχεται εἰς τὴν σφαῖραν τῶν πνευματικῶν φαινομένων τῆς ψυχῆς καὶ ἥτις οὐ μόνον ἀναλύει ταῦτα, ἀλλὰ καὶ ἐξηγεῖ τὸν τελικόν σκοπόν, εἰς ὃν ταῦτα κατατείνουσι, καὶ ὅτι ὡς ἐκ τούτου αὕτη μόνη δύναται νὰ δώσῃ πλήρη τὸν καθορισμόν τῆς δημιουργίας καὶ οὐσίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐπομένως νὰ καθορίσῃ ἀσφαλῶς τὸν ἀληθινόν καὶ πραγματικόν αὐτοῦ προορισμόν. “Ὅτι ἡ χριστιανικὴ θρησκεία εἶνε θεία καὶ οὐρανία, διότι ὁ θεμελιωτὴς αὐτῆς δὲν εἶνε μόνον τέλειος ἄνθρωπος, ἀλλὰ καὶ τέλειος Θεός, ὅτι αὕτη καὶ μόνη ἱκανοποιεῖ τὰς ὑψηλὰς ἐμπνεύσεις τῆς ψυχῆς καὶ ἐναρμονίζει πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ κόσμου, διότι τὸ περιεχόμενον αὐτῆς τὸ θεογματικόν καὶ τὸ ἠθικόν, σκοπεῖ νὰ τελειοποιήσῃ τὸν ἄνθρωπον καὶ νὰ τὸν εἰρηνεύσῃ ἐπὶ γῆς καὶ ἐν Οὐρανοῖς διὰ τῆς πρὸς τὸν Θεόν καὶ τὸν πλησίον ἀγάπης, ὅτι ὁ ἄνθρωπος πεσὼν διὰ τῆς παρακοῆς εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ὑπὸ τὴν κατάραν αὐτοῦ καὶ ὑποβουλώθεις εἰς τὸν πονηρόν καὶ τὴν ἁμαρτίαν δὲν ἠδύνατο νὰ λυτρωθῇ ἐκ τοῦ θανάτου, εἰς ὃν κατὰ τὴν ἀπόλυτον δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ κατεδικάσθη, παρὰ μόνον ὑπὸ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ἔχοντος πρὸς τοῦτο καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὴν θέλησιν

τῆς αὐτοθυσίας. “Ὅτι λυτρωθεὶς ὁ ἄνθρωπος διὰ τῆς πίστεως καὶ τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ δύναται τῇ βοήθειά τούτων νὰ γνωρίσῃ τὴν πνευματικὴν ἀξίαν του καὶ νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν ὑψηλὸν προορισμόν του· καὶ οὕτως εἰσερχόμεθα εἰς τὴν συνέχειαν.

Διότι ὁ ἄνθρωπος ἄνευ τῆς πίστεως τῆς χριστιανικῆς ἀδυνατεῖ μὲ τὴν παλαιὰν ἀμαρτωλὸν αὐτοῦ φύσιν νὰ κατανοήσῃ καὶ νὰ πιστεύσῃ, ὅτι ἐδημιουργήθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ προωρίσθη ὑπ' Αὐτοῦ δι' ἕνα πολὺ μέγαν καὶ ὑψηλὸν προορισμόν ἐπὶ Γῆς καὶ Οὐρανοῖς. Ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος θεωρῶν τὸν ἑαυτόν του ὡς ἀπαύγασμα τῆς τυφλῆς καὶ ἀσυνειδήτου δουλείας τῆς ὕλης, κατ' ἀνάγκην θὰ ἔχῃ ὡς μόνον προορισμόν του ἐπὶ τῆς γῆς τὴν ἱκανοποίησιν τῶν φυσικῶν αὐτοῦ ὁρμῶν καὶ ὁρέξεων. Οὗτος μὴ πιστεύων εἰς τὴν ἀθανασία τῆς ψυχῆς, καὶ εἰς μέλλουσιν ζωὴν ἐν Οὐρανοῖς αἰωνίαν καὶ πανευδαίμονα, κατ' ἀνάγκην θὰ περιορίσῃ τὸν προορισμόν του ἐπὶ τῆς γῆς εἰς τὸ «φάγωμεν καὶ πῖωμεν, αὖριον γὰρ ἀποθανοῦμεθα». Συνεπῶς οὗτος εἶνε ποτὶς ἀδύνατος διαθέτη ἀπολαύσεως καὶ ἡδονῆς καὶ εὐφροσύνης καὶ προσπαθεῖ νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν σκοπὸν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ.

κατὰ πόσον οὗτος δύναται νὰ καταστῇ τῷ ὄντι εὐτυχής, ἐπιδικῶν τὴν εὐτυχίαν του εἰς τὰ σκότη τῆς πλάνης καὶ τῆς ἀγνοίας, καὶ εἰς τὴν δίνην τῶν κοσμικῶν ἡδυσθαδῶν καὶ τῶν ὀλικῶν ἀπολαύσεων καὶ ἐπιθυμιῶν.

Ἐκ προοιμίων λέγομεν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος δὲν δύναται ποτέ νὰ γίνῃ εὐτυχής, διότι ἡ ὕλη, εἰς ἣν καὶ μόνον οὗτος πιστεύει, δὲν περιέχει παρὰ μόνον τὴν σκιά τῆς εὐτυχίας, τῆς πραγματικῆς τοιαύτης ἔδρου οὐσῆς εἰς τὴν αὐλὸν καὶ ἀθάνατον ψυχὴν, εἰς ἣν οὗτος δὲν πιστεύει. Ἐν πρώτοις οὗτος ζητεῖ τὴν εὐτυχίαν του εἰς τὴν συσσώρευσιν πλοῦτου καὶ εἰς τὴν ἀπόκτησιν ὅσων τὸ δυνατόν περισσοτέρας καὶ προσοδοφορώτερας ἀκινήτου περιουσίας. Χωρὶς νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τοὺς μόχθους καὶ τοὺς ἀγῶνας, δι' ὧν κτῆται ὁ πλοῦτος καὶ ἡ ἀκίνητος περιουσία, λέγομεν, ὅτι οὗτος, καὶ ἂν πάντα ταῦτα εὖρρη ἔτοιμα, δὲν δύναται νὰ γίνῃ εὐτυχής, διότι ὁ πλοῦτος, αὐτὸς καθ' ἑαυτόν, δὲν εἶνε δημιουργός, ἀλλ' ὄργανον εὐτυχίας. Τὸ αἶσθημα τῆς χαρᾶς καὶ τῆς εὐτυχίας ἔχει τὴν πηγὴν αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν, ἥτις ἐφ' ὅσον εἶνε εὐθυμὸς καὶ φαιδρὰ, ζέρπουσι καὶ εὐφραίνουσι ἡμᾶς τὰ πλοῦτε καὶ τὰ ἀγαθὰ ὕλικά.

(ἰ. κ. λουθεῖ)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΙΑΛΕΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

Ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου πρῶην
Φλωρίνης κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

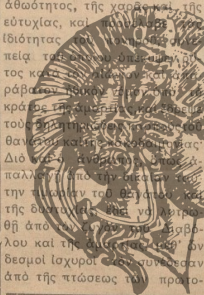
Και τούτο, διότι η έλευθερία αποτελεί το κύριο συστατικό, και την συνισταμένη της λογική και ένσυνειδητο φύσεως του ανθρώπου ούτως, ώστε να μη δύναται να ένοηθῇ η δημιουργία αυτού κατ'είκόνα και όμοιότητα του Θεού, άνευ έλευθερίας, ούδὲ να έπιτευχθῇ άνεστῆς η ἠθική τελειοποίηση αυτού, και η έπίτευξη του ύψηλου του προορισμού. Οί έλλιπρόπτοντες έμμέωροι και εἰς

[illegible]

παύσαστον.
Τὴν ἀπολύτρωσιν ὁμολογεῖται ὅτι τοῦ ἀνθρώπου οὐδεὶς ἄλλος ἤνυτο να καταργῇ τὴν ἁμαρτίαν ἐκείνου, διότι ὁ ἄνθρωπος ἦν ὁ ἁμαρτωλὸς καὶ ἡ κτῆσις τῆς ἀνομίας τοῦ Τυράννου καὶ οὐκ ἕτερος να ἐξελίξηται τὴν ἀπύκλυντον δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ, τὴν προσβληθεῖσαν διὰ τῆς ἁμαρτίας. Να, ἵνα γινῇ ἡ ἀπολύτρωσις αὕτη ἔδει να ἐλευθερωθῇ το ἀνάλογον λόγον, πρὸς ἐξέλιξιν τῆς ἀπειρου δικαιοσύνης τοῦ Θεοῦ, ὁ δὲ Λυτρωτὴς να διαθέτῃ μιαν δύναμιν ἀνότεραν τοῦ Δυνάστου καὶ τοῦ "Αρχόντος τοῦ κακοῦ καὶ τῆς ἁμαρτίας. Ὁ ἀνθρώπος βεβαίως, ὅς δοῦλος τοῦ κακοῦ καὶ τῆς ἁμαρτίας δὲν ἤνυτο να προσφέρῃ αὐτὸν ὅς ἐξελίσσῃ τὸν ὅμιον πρὸς ἀπελευθέρωσιν του ἀπὸ τοῦ τυχοῦ τοῦ ἀλάστορος καὶ σκολίου Δράκοντος, ὑπὸ τὴν τυραννικὴν ἐξέουσταν τοῦ ὁποῦσι ἀπ' αὐγῶν διετέλει. Καὶ αὐτὸς ὁ "Αγγελος ἀκόμη δὲν ἤνυτο να ἀπολύτρωσιν τὸν ἀνθρώπον διαθέθεισας αὐτόν, διότι καὶ ὁ "Αγγελος, ὅς πεπερασμένον δὲν ἤνυτο να ἐξοφλήσῃ τὸ πᾶν τὸν χρόνον πρὸς τὸν Θεόν, καὶ να ἐξέλκωσιν τὴν ἀπειρον δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ, διὸν ὅτι, ἡν ἔπρεπε, ὡς καταδικαστὴς αὐτοῦ, να σπῇ σὺν ἡμῶν τὸν ἀνθρώπον ὡς ἁμαρτωλὸν, ὡς πρὸς τὸν Θεόν, ὡς ἐξελίσσῃ τὸν ὅμιον πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῆς ἀνθρωπίνης ἀπολύτρωσιν διὰ τῆς ἁμαρτίας ἀπειρου δικαιοσύνης τοῦ Θεοῦ.

(Ἄκοιλουσθ)

(Ἀκολουθεῖ)

[illegible]

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)
 Ἄλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Κάντιος ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ «ἡ θρησκεία ἐν τοῖς ὁρίοις τοῦ καθαρῶ λόγου» ἀφ' ἐνὸς μὲν ἐξαιρεῖ τὴν ἀπόλυτον αὐτονομίαν τῆς ἀνθρωπίνου βουλήσεως ὡς ἱκανῆς νὰ ἡθικοποιήσῃ τὸν ἄνθρωπον, ἀφ' ἑτέρου ὁμῶς παραδέχεται τὴν ἀνάγκη τῆς ἐξωτερικῆς ἐνισχύσεως τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως ἐξουδετερώσῃ οὗτος τὴν δυσκολίαν καὶ τὴν ἀντίθρᾳσιν, ἣν παρεμβάλλει ἡ πονηρὰ φύσις τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν διάπραξιν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τῆς ἀρετῆς.

«Πᾶς ἡθικὸς πεπροικισμένος ἄνθρωπος, λέγει οὗτος, ἀρύεται τὴν ἐν τῷ ἡθικῷ ἀγωνίᾳ ἐνίσχουσιν ἐκ ταύτης, ἣ ἐκείνης τῆς ἀντικειμενικῆς παραστάσεως» καὶ παρακατιὸν ὁ αὐτὸς λέγει. «Ἵνα ἐμπνευσθῶμεν τὴν παράστασιν τῆς ἐπιζητουμένης ἡθικῆς τελειώσεως, πρέπει νὰ θεωρήσωμεν αὐτήν, ὡς πραγματοποιηθεῖσαν ἥδη. Τότι δὲ ἀκόπως θὰ ἐμπνευσθῶμεν ὑπὸ αὐτῆς κατὰ τρόπον ἄριστον, ὅστις ἀποβαίνει δι' ἑκαστον ἐξ ἡμῶν καὶ κατ' ἀκολουθίαν διὰ πάντας ἀληθινὰς σωτήρας». Ἄλλ' ἀφοῦ κατὰ τὴν γνῶμην ταύτην τοῦ Καντίου, πρὸς ἡθικὴν τελειοποίησιν τοῦ ἀνθρώπου θεωρεῖται ἀπαραίτητος ἡ ἐμπνευσις καὶ ἐνίσχυσις αὐτοῦ ὑπὸ ἐξωτερικῆς τινος παραστάσεως, τότε καταπίπτει ἡ θεωρία αὐτοῦ, καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ τελειοποιηθῇ ἡθικῶς διὰ μόνῃς τῆς διηγήσεως καὶ τὸν ἴδιον ἡθικὸν νόμον αὐτοῦ. Ἡ ἐξωτερικὴ δ' αὕτη παράστασις, ἣν θεωρεῖ ὁ Κάντιος ἀπαραίτητον διὰ τὴν ἡθικὴν τελειοποίησιν τοῦ ἀνθρώπου, ἐξ ἁπαντος πρέπει νὰ εἶνε μίᾳ συνειδητῇ προσωπικότητι, ἀνωτέρα τῆς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὅχι μίᾳ ἀφρημένη ἡθικῇ ιδέᾳ, διότι οἰονδήποτε ἡθικὸν ἰδεῶδες δὲν δύναται κατ' ἀρχὴν νὰ ἐννοηθῇ ἀνευ ἐλευθέρως καὶ συνειδητῆς προσωπικότητος, διαπραττούσης αὐτό, Βεβαίως ἡ συνειδητὴ αὕτη καὶ ἐλευθέρᾳ προσωπικότης, ἡ πραγματοποιήσασα τὸ ἡθικὸν ἰδεῶδες δὲν δύναται νὰ ᾖ ὁ ἄνθρωπος, ὅστις ὡς ὑποκείμενος εἰς τὸ κακὸν καὶ τὴν ἁμαρτίαν, καὶ μὴ κατὰ πάντα τέλειος δὲν δύναται νὰ ἐκπροσωπήσῃ τὸ ἡθικὸν ἰδεῶδες, πολλῶ δὲ ἄλλον νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τὸν ὁμοιόν του τὴν ἀπαιτουμένην ἡθικὴν δύναμιν πρὸς κατανίκησιν τῶν ἐνστάτων ὁρμῶν, αἵτινες ἐξανίστανται κατὰ τῆς ἡθικῆς τελειότητος τοῦ ἀνθρώπου. Διὸ καὶ αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ἂν ᾦτο μόνον ἄνθρωπος, ὅχι ἅμα καὶ Θεός, δὲν θὰ ἠδύνατο, οὔτε νὰ ἐκπροσωπήσῃ ὁ ἴδιος τὴν ἡθικὴν τελειότητα καὶ τὴν ἀπόλυτον ἀγιότητα, ἀλλ' οὔτε καὶ νὰ ἐμπνεύσῃ καὶ εἰς ἡμᾶς τὴν ἄφῃσιν καὶ τὴν δύναμιν πρὸς μίμνησιν αὐτοῦ. «Ἔσσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὡς περὶ ὁ Πατὴρ ὁ μόνος ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειος ἐστίν. (Ματθ. 5, 48). Ὁ ἄνθρωπος τότε μόνον ποθεῖ τὸν ἡθικὸν ἰδεῶδες καὶ

προσπαθεῖ νὰ πραγματοποιήσῃ αὐτό, δταν πεισθῇ ἀφ' ἐνὸς μὲν, διὰ τοῦτο, εὖρε τὸ πλήρωμα καὶ τὴν πραγματοποιήσασα αὐτοῦ εἰς ἀνωτέραν τινὰ προσωπικότητα, καὶ ἀφ' ἑτέρου, διὰ τοῦτο ἀποτελεῖ τὸν κυριότερον καὶ ὑψηλότερον σκοπὸν τῆς ζωῆς του. Ἄλλ' Ἵνα πεισθῇ πάλιν περὶ τούτου, δεόν ἐκείνος, ὅστις ἐκπροσωπεῖ τὸ ἡθικὸν ἰδεῶδες καὶ τὴν ἀπόλυτον Ἀγιότητα νὰ ᾖ, οὐ μόνον ἄνθρωπος, ὑποκείμενος εἰς πλάνην καὶ ἀτέλειαν, ἀλλὰ καὶ Θεός, ἔχων τὸ πλήρωμα τῆς τελειότητος καὶ τῆς ἀληθείας. Ἔπειτα ὁ ἄνθρωπος, Ἵνα ἐπιτελῇ τὸ ἡθικὸν ἰδεῶδες, δεπε θεωρεῖ καὶ ἐφίεται ὡς τὸ ἀπόλυτον ἀγαθὸν ἐν τῷ κόσμῳ, ἔχει ἀνάγκη μίᾳς ἐξωτερικῆς ἡθικῆς ἐνισχύσεως ἀνωτέρας τῆς δυνάμεως τοῦ κακοῦ καὶ τῆς ἁμαρτίας. Ἄλλὰ ποία εἶνε ἡ δύναμις αὕτη, ἡ νικήσασα τὸν κόσμον, παρὰ ἡ θεία δύναμις τοῦ Χριστοῦ εἰπόντος εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. «Ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ θλίψιν ἔχετε, ἀλλὰ θαρσεῖτε ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον» καὶ ἄλλασχον «εἰς ἐστὶν ὁ νικῶν τὸν κόσμον, εἰμὶ ὁ πιστεύων, διὰ Ἰησοῦν υἱὸν τοῦ Θεοῦ». Ἰδοὺ διατὶ ἀνευ αὐτοῦ δὲν εἶνε δυνατὴ ἡ ἡθικὴ τελειοποίησις τοῦ ἀνθρώπου, καθ' ὅσον ἡ κατὰρθεὶς ταύτης δύναμις ἐπ' ἀνάγκη καὶ θεία, καὶ ὅθεν ὑπερβυνοῦσα τὴν ἀνθρωπίνην δύναμιν. Ἡ χριστιανικὴ πίστις μόνη εἶνε ἱκανὴ νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τὸν ἄνθρωπον διὰ τὸν νόμον καὶ τὸν μυστηρίων αὐτῆς τὴν ἡθικὴν δύναμιν, ἐν ᾗ αἰσθάνεται οὗτος τὸν Χριστόν

παρὰ τὸ πλεονόν του, φωτίζοντα, ἐνισχύοντα, καὶ ἐμψυχόντα αὐτὸν εἰς τὸν χαλεπὸν καὶ ἐπισχυερὸν ἀγῶνα τῆς ἡθικῆς αὐτοῦ τελειοποιήσεως. Ὅντως ἡ χριστιανικὴ πίστις καθιστᾷ τὸ εἶσθημα, ἐξυψώνει τὸ φρόνημα, ἐξελικρῶνει τοὺς λογισμοὺς, χαλυβώνει τὸ ἡθικὸν σθένος τῆς ψυχῆς, καὶ καθιστᾷ αὐτὴν ἱκανὴν νὰ ὑπερπῆδῇ πᾶσαν ἀντίστασιν, Ἵνα φθάσῃ εἰς τὰς ἰδεώδεις σφαῖρας τῆς χριστιανικῆς ἡθικῆς, ἐνθα τὴν ὁδηγεῖ ἡ δύναμις τῶν πνευματικῶν πτερυγῶν τῆς χριστιανικῆς θρησκείας. Ναί, ἡ χριστιανικὴ πίστις διεισδύει εἰς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς, καὶ διεγείρει τὰς ὑψηλὰς ἐμπνευσεῖς καὶ αἰθερίους πτήσεις αὐτῆς, ἀνάπτει εἰς τὴν καρδίαν τὴν φλόγα ἐνὸς ἔρωτος, ὅστις ὑπερβαίνει πάντα ἄλλον καὶ αὐτὸν ἀκόμη πρὸς τὸν ἴδιον ἑαυτὸν τῆς Αὐτῆς ἀναμοχλεῖ τὰ ἔγκατα τῆς ψυχῆς, ἐξ ἧς ἀναβρῶσκουσιν αἱ πνευματικαί, καὶ ἀκατανίκητοι δρμαὶ πρὸς τὴν μεγαλουργίαν, τὴν αὐταπάρνησιν, καὶ τὴν αὐτοθυσίαν. Ναί, μόνον οὕτω κατορθώνει ὁ ἄνθρωπος νὰ νικήσῃ τὸ κακὸν καὶ τὴν ἁμαρτίαν ἔχων συμπαρσαστῆται καὶ συναγωνιστὴν αὐτὸν τὸν Χριστόν, τὸν νικήσαντα τὸν κακὸν καὶ τὴν δύναμιν τῶν πειθῶν. Ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται ἡ χαρὰ καὶ ἡ προθυμία, μεθ' ὧν διαπραττοῦσι τὰς ἀγαθὰς καὶ ἐκτελοῦνται εἰς τὴν ἀκρότητα τῶν ἀρετῶν οἱ ἅγιοι ἄνθρωποι, μαρτυροὶ καὶ Ἀπολογηταὶ χαίροντες καὶ ἄδοντες ἐν ταῖς θλίψεσι καὶ τοῖς μαρτυρικοῖς βασάνοις, ἀπὶνα ὑπέμειναν ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ. (Ἀκολουθεῖ)

ΑΚΑΔ

ΝΩΝ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΔΙΑΛΕΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

γιος εἰς Κύριος, Ἰησοῦς Χριστός, εἰς δόξαν Θεοῦ Πατρός, Ἀμήν». Ἐπὶ τῆς ἀφορῆς ἐπίσης τῆς μεγάλης τῶν ἀνακτόρων αἰδοῦσης ἥτο ἐγκεκαρμμένος Σταυρὸς μέγας, πολυτέλης καὶ ὡραίος. Εἰς τὰς πόλεις τῶν ἀνακτόρων ἦτο γεγραμμένη λαμπρὰ αὐτοῦ εἰκὼν ἐν προσευχῇ ἱσταμένου. Ἐπὶ τῶν δημοσίων κρηνῶν εἰκόνες ἐξ ὀρειχάλκου ἐπιχρύσου παρίστανον τοῦ μὲν τὰ τοῦ καλοῦ ποιμένου σύμβολα, τοῦ δὲ τὸν Δαυὶδ ἐν μέσῳ τῶν λεόντων.

Ἄν δὲ καὶ τοσοῦτον συνετέλεσεν ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος εἰς τὸν θρίαμβον τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας, ἂν καὶ τοσοῦτον ἐμόχθησε διὰ τὴν λαμπρότητα τῆς Ἐκκλησίας, ἂν καὶ τοσαύτην ἀφοσίωσιν ἐβείξεν εἰς τὸν Σωτήρα, ἂν καὶ ἐζη ὡς πιστὸς τοῦ Εὐαγγελίου στρατιώτης, ὡς ἐνθερμος αὐτοῦ ὑπερασπιστής, ὡς Χριστιανὸς ζῆλωτής, ἂν καὶ τὸν ἴδιον

Ματθ. 5

Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞ

στολήν, καὶ διανοούμενος, ὅπως εἰς τὰ Ἰορδάνεια πεδία βαπτισθῇ, ὡς αὐτὸς τοῦτο ὁμολογεῖ. Ὅτε δὲ τῷ 337 μετὰ τὸ Πάσχα ἐνοχληθεὶς ὑπὸ ἀδυσχεστίας προσηρόνῃ τὸ τέλος τῆς ζωῆς αὐτοῦ, δημοσίᾳ ἐξομολογήθει ἡρώδῃ τοῦ θεοῦ βαπτισματος ἐν Νικομηδείᾳ, ἐνθα εἶχεν ἔλθει ἐκ τῶν λουτρῶν τῆς Ἐλενοπόλεως. Δὲν ἠθέλησε δὲ πλέον τὴν βασιλικὴν πορφύραν νὰ ἐνδύσῃ, ἀλλὰ διετέλει περιβεβλημένος τὴν λαμπρὰν τοῦ βαπτισματος στολήν, καὶ ἐν τῇ πλησμονῇ τῆς εὐχαριστήσεως αὐτοῦ, διὰ τὴν ἡρώδη τοιαύτης τιμῆς, καὶ ἐν ἀφάτῳ γὰρ παρέδωκεν εἰς χεῖρας Θεοῦ τὴν ἀγίαν αὐτοῦ ψυχὴν τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, ζήσας ἐξήκοντα καὶ τρία ἔτη ἐπὶ τῆς γῆς. Τὸ δὲ ἅγιον αὐτοῦ σῶμα μετεκομίσθη εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐξετέθη εἰς κοινὴν προσκύνησιν ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τῶν ἀνακτόρων, ὁ-

δὲν πρέπει νὰ φροντίζωμεν διὰ φορέματα· διότι τοῦτο εἶναι τῶν προσκαίρων ἀνθρώπων· εἰς τόσον ὅτι πάντες ὅσοι στολίζονται, χόρτος εἶναι, εἰς ἑσᾶς δέ, εἶπε τοὺς λογικούς, τοὺς ὁποίους σὰς ἐπλάσεν ὁ Θεὸς μετὰ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα, δὲν πρέπει νὰ στολίζετε τὸ κορμὶ· ὀλιγόπιστοι δὲ εἶναι ὅλοι ὅσοι μεριμνοῦν· διότι ἐὰν εἶχαν τελείαν πίστιν πρὸς τὸν Θεόν, δὲν ἐμεριμνοῦσαν ἔτσι ἀκατάπαυστα.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

Μὴ οὖν μεριμνήσητε, λέγον-

τες· τί φάγομεν, ἢ τί πίωμεν, ἢ τί περιβαλλώμεθα ; πάντα γὰρ ταῦτα, τὰ ἔθνη ἐπιζητεῖ.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

Δὲν ἐμποδίζει τὸ φαγὶ νὰ μὴ φάγωμεν, ἀλλὰ ἐμποδίζει νὰ μὴ λέγωμεν, τί νὰ φάγωμεν, τὸ ὅποιον τὸ κάμνουν οἱ πλούσιοι, καὶ λέγουν ὅποῦ ἑσπέρας, τί νὰ φάγωμεν σὺριον ; βλέπεις ὅτι τὴν τρυφὴν, καὶ τὴν ὕβριν ἐμποδίζει, ἵγουν τὰ πολυὰ φαγοπότια, καὶ τὴν μέθην ;

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

Οἶδε γὰρ ὁ Πατὴρ ἡμῶν ὁ

Οὐράνιος, ὅτι χρῆζετε τούτων ἀπάντων· ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

Βασιλεία τοῦ Θεοῦ, εἶναι ἡ ἀπόλαυσις τῶν ἀγαθῶν· αὕτη δὲ διὰ δικαιοσύνης ἀποκτάται· εἴτις λοιπὸν ζητεῖ τὰ πνευματικά, τοῦ δίδει ὁ Θεὸς καὶ τὰ σωματικά, διὰ τὴν ἀγαθότητά του.

ΟΙ ΚΟΡΥΦΑΙΟΙ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ Α' Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ

Ὁ Θεὸς Παῦλος, ὁ μέγας οὗτος τῶν αἰώνων ἄνθρωπος, ἐγεννήθη ἐξω τῆς ἁγίας γῆς, ἐν τῇ ἀκμαίᾳ πόλει τῆς Κιλικίας Ταρσῷ. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Βενιαμὴν γνήσιος Ἑβραῖος καὶ πολιτὴς Ῥωμαῖος, τῆς πατρὶος θρησκείας ὑπάρχων ζηλωτὴς ἐπέμψε τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς Ἱερουσαλὴμ, ἵνα τὰ τοῦ νόμου ἀκριβῶς διδάσῃ. Ἐκεῖ ὁ νεαρὸς Παῦλος ἐμσθέτευσεν παρὰ τοὺς πόδας τοῦ τότε ἐπιφανοῦς νομοδιδασκάλου Γαμοιηλ καὶ ἐμφορῶθη τέλειος Φαρισαῖος καὶ ἀπέβη ὑπὲρ πάντας τῶν πατρικῶν παραδόσεων ζηλωτὴς. Πετροικισμένος διὰ πολλῶν καὶ ἀξιολόγων φυσικῶν δώρων, διανοίᾳς μεγάλης καὶ καρδίας πλήρης ἀγάπης, σμεινόμενος καθάρως καὶ ὁλοκαίρως ἰσχυρῶς παρασφύριζε τὰς πρῶτας τῆς νεανικῆς αὐτοῦ ἡλικίας ὁρμάς ἐκ τοῦ οὐ κατ' ἐπίγνωσιν ζήλου αὐτοῦ εἰς μίσος καὶ ἀποστροφήν πρὸς τὴν τότε ἀρξασμένην νὰ ἐξαπλοῦται γιγαντιαίως βήμασι πίστιν εἰς τὸν Ἑσταυρωμένον. Ὁ πυρῶδης αὐτοῦ χαρακτὴρ ῥοειζετο ἀκούων, ὅτι ὁ Σταυρωθεὶς εἶνε ὁ ὑπὸ τῶν Προφητῶν προκαταγγελθεὶς Μεσσίας καὶ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ γένους Λυτρωτῆς. Τοῦτο ὕβριν πρὸς τὸν Θεόν θεωρεῖ καὶ βλασφημίαν φρικτὴν, καὶ νομίζει, ὅτι οὐδὲν τῷ Θεῷ εὐαρεστότερον ἢ τοὺς πιστεύοντας εἰς Χριστὸν ἐν τῷ αἵματι αὐτῶν ν' ἀποπνίξῃ. Εἰς τὰς οἰκίας αὐτῶν εἰσέρχεται καὶ ἐκεῖθεν ἀνδρας καὶ γυναῖκας βιαίως οὖρει καὶ εἰς φυλάκας παραδίδει. Καὶ ὁ ζήλος οὗτος αὐτοῦ δὲν περιορίσθη εἰς Ἱερουσαλὴμ, ἀλλ' ἐπέξετάθη καὶ πέραν αὐτῆς.

Λαβὼν παρὰ τοῦ ἀρχιερέως ἐπιστολὰς πρὸς τὰς ἐν Δαμασκῷ συναγωγάς, ἵνα ἀγάγῃ ἐκεῖθεν δεσμίους τοὺς πιστεύοντας εἰς Χριστὸν, πληρὴς ἀπειλῆς καὶ φόνου ἐπορεύετο εἰς Δαμασκὸν μετ' ἄλλων τινῶν. Ἦτο ἤδη πλησίον τῆς Δαμασκού, ὅτε περιήφτραψεν αἴφνης αὐτὸν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ μέγα φῶς. Τὴν θείαν ταύτην ἀποκάλυψιν ἐξιστορεῖ ὁ Λουκάς ἐν τῷ 9ῳ κεφαλαίῳ τῶν Πράξεων, ὅς δὲ διηγέται αὐτὴν καὶ ὁ Παῦλος ἐν τοῖς κεφαλαίοις 22ῳ καὶ 26ῳ. Οὐδεμίαν δὲ διαφωνίαν ἐν ταῖς διηγή-

σεσι ταῦταις καὶ τῇ ἐξιστορήσει τοῦ Λουκά, ὡς τινες ἰσχυρίζονται· διότι τὸ τοῦ Λουκά «Οἱ ἄνδρες εἰσῆλθον ἐνεοὶ ἀκούοντες μὲν τῆς φωνῆς μὴ δὲ νὰ θεωροῦντες», (Πράξεων Θ' 7) οὐδόπως ἀντιφάσκει πρὸς τὸ τοῦ Παύλου «Πάντες καταπεσόντες εἰς τὴν γῆν» (ΚΣΤ' 14) «τὸ μὲν φῶς ἐθεάσαντο καὶ ἔμβροβοι ἐγένοντο, τὴν δὲ φωνὴν οὐκ ἔκωσαν τοῦ λαλοῦντος μου» (ΚΒ' 9), καθόσον τὸ μὲν εἰσῆλθον ἐνεοί, εἶχον σταθῇ ἐκτετακτοί, ἔκφραται τὴν πρῶτην ἐκτύπωσιν τῆς πρᾶξεως· ἡ λάμψις ἐκείνη, καὶ τὸ φῶς ἀποτέλεσμα ἦτο νὰ καταπέσῃσι μὴ ὑποφέροντες τὴν τὴν ἡ δὲ φαινομένη διάφορος ἐκλήψεως τῶν συναγαγόντων περὶ ἐκτετακτοῦς ὡς ὅτι οὗτοι φῶς ἐθεάσαντο, τὸν ἐν τῷ φῶτι ὁμῶς εἰς τὴν ὁδὸν τῆς Δαμασκού Σωτῆρα δὲν εἶδον, καὶ ἤκουον μὲν τῆς φωνῆς, τοῦ ἡχοῦ, τοῦ ψόφου, τοῦ θορύβου τοῦ ἐκ τοῦ διαλόγου τοῦ Παύλου καὶ τοῦ Σωτῆρος, τὴν δὲ φωνὴν, τοὺς λόγους τοῦ μετὰ τοῦ Παύλου διαλεγομένου Σωτῆρος εὐκρινῶς δὲν ἤκουσαν. Μόνον ὁ Παῦλος εἶδε τὸν Σωτῆρα ἐν τῷ φωτὶ καὶ ἤκουσε τοὺς λόγους αὐτοῦ, διότι καὶ ἡ ἐμφάνισις δι' αὐτὸν ἐγένετο, καὶ οἱ λόγοι πρὸς αὐτὸν μόνον ἀπευθύνοντο. Εἶδον ὁμῶς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ τὸ φῶς καὶ τὸν ἦχον τῶν λόγων ἤκουσαν, διὰ νὰ καταδειχθῇ εἰς πείσμα τῶν ὀρθολογιστῶν, οἱ ἡ ἐμφάνισις τοῦ Σωτῆρος εἰς τὸν Παῦλον δὲν ἦτο ἐσωτερικὴ, ἥτις καὶ ὡς πλάσμα τῆς φαντασίας αὐτοῦ ἦτο δυνατόν νὰ ἐκληφθῇ, ἀλλ' ἐξωτερικὴ καὶ πραγματικὴ. Καὶ ἡ θεία αὕτη ἐμφάνισις ἐπέφερε τὴν μεγίστην τῶν μεταβολῶν, μεταβολὴν χαρακτῆρος καὶ φρονήματος καὶ πεποιθήσεων καὶ ἐννοιῶν, μεταβολήν, ἥτις οὐτε ποτὲ συνέβη, οὔτε μέλλει νὰ συμβῇ. Ὁ φοβερός ἐκεῖνος διώκτης τῶν πιστῶν, ὁ τὴν Ἑκκλησίαν πορθῶν, αἰφνης γίνεται ὁ ἐνθουσιωδέστερος καὶ θερμότερος τοῦ Σωτῆρος ὁπαδός.

Μετὰ τὴν ἐπιστροφήν αὐ-

τοῦ διατρέψας ὀλίγας ἡμέρας εἰς Δαμασκόν, εἰς Ἀραβίαν ἀπῆλθεν, ἐκεῖθεν δὲ εἰς Δαμασκὸν ἐπανῆλθεν. Ἐπειδὴ δ' ἐκῆρυτεν ἐκεῖ μετὰ δυνάμει τὸν λόγον, ὁ Ἑθνάρχης τοῦ βασιλέως τῆς Ἀραβίας Ἀρέτα κατ' αἴτησιν τῶν Ἰουδαίων ἐφορεύει τὰς πόλεις τῆς Δαμασκού, ὅπως συλλάβῃ τὸν Ἀποστόλον, ὅστις ὁμῶς ἐξέφυγε τὰς χεῖρας αὐτοῦ τῇ βοήθειᾳ τῶν μαθητῶν, οἵτινες ἐν καιρῷ νυκτὸς ἐντὸς σπυρίδος κατεβίβασαν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ τοίχους. Τὸ γεγονός τοῦτο εἶνε τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ βίου τοῦ Ἀποστόλου, ὅπερ παρέχει χρονολογίαν περὶ αὐτοῦ πληροφορίαν. Διότι ὁ Ἀρέτας οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀραβίας πολεμῶν τὸν Ἡρώδη Ἀντίπαν, ὅστις ἀπέπεμψε τὴν νόμισμα αὐτοῦ ἀγγέλον, τὴν θυγατέρα τοῦ Ἀρέτα, καὶ πρόσελαβε τὴν Ἡρώδιδα, κατέλαβε τὴν Ῥωμαϊκὴν πόλιν Δαμασκὸν μετὰ θάνατον τοῦ Τιβερίου ἐπισυμβάντα τῷ 37 μ. Χ. καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ Ῥωμαῖος στρατηγὸς Οὐτίελλος ἀφῆκε τὴν Δαμασκὸν καὶ ἀπῆλθεν εἰς Ῥώμην, ἥτοι ἡ κατόλμησις τῆς Δαμασκού ὑπὸ τοῦ Ἀρέτα ἐγένετο κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 38 μ. Χ. Ἐπειδὴ δὲ μετὰ τὴν ἐκ Δαμασκού ἐξοδὸν κατηνθύνθη εἰς Ἱερουσαλὴμ, τοῦτο δὲ κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ὁμολογίαν ἔλαβε χώραν τρία ἔτη μετὰ τὴν ἐπιστροφήν αὐτοῦ (Γαλ. Α' 10), διὰ τοῦτο ἡ ἐπιστροφή τοῦ Παύλου ἐγένετο τῷ 35 μ.Χ., δύο ἢ τρία τὸ πολὺ ἔτη μετὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ Σωτῆρος. Ἐκεῖ τῇ συστάσει τοῦ Βαρνάβα γνωρίζεται μετὰ τοῦ Πέτρου καὶ Ἰακώβου, καὶ ἐνῶ προσήχθη ἐν τῷ ναῷ, ἔλαβε χώραν τὸ δράμα, τὸ ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου ἀναφερόμενον, (Πραξ. ΚΒ' 17), καὶ ὁ μετὰ τοῦ Κυρίου διάλογος, καθ' ὃν παραγγέλλεται ἀπὸ τῶν Ἱεροσολύμων ν' ἀπέλθῃ καὶ νὰ κηρύττῃ εἰς τὰ ἔθνη. Ἐνεκα τοῦ δράματος τούτου καὶ τοῦ ἐκ τῶν Ἑλληνιστῶν κινδύνου ἀφῆκεν ὁ Παῦλος τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ διελθὼν τὴν Συρίαν καὶ Κιλικίαν κατήντησεν εἰς τὴν πατρίδα του Ταρσό, ὁπότεν ὁ Βαρνάβας παρέλαβεν αὐτὸν καὶ ἔφερον εἰς Ἀντιόχειαν, ὅπως βοηθήσῃ αὐτὸν εἰς τὸ κήρυγμα.

(Ἀκολουγεῖ)

ΟΦΕΙΛΟΜΕΝΗ ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ

Ἀρθρον τοῦ Σεβ. π. Φλωρίνης κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

Ὁ ἑλλόγιμος Γάλλος καθηγητὴς κ. Γρεγκουάρ κατ' αὐτὰς ἔδωκε μίαν διάλεξιν εἰς τὴν αἰθούσαν τῆς ἐνταῦθα Γαλλικῆς Σχολῆς με θέμα «Ἡ ἀλήθεια καὶ χωρισμοὶ τῶν Ἐκκλησιῶν». Οὗτος μετὰ τὴν εὐρεῖαν ἀνάπτυξιν τοῦ θεματός του ὑπὸ τὸ πρῶτον πάντοτε τῶν καθολικῶν συγγραφέων καὶ ἱστορικῶν, ἐξήγαγε τὸ συμπέρασμα δι' ἃς δὲν ἔπρεπε νὰ γινῇ τὸ σχίσμα τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς Ἀνατολικῆς, ἐφ' ὅσον κατ' αὐτὸν δὲν ὑπῆρχον σπουδαῖοι λόγοι ἐκκλησιαστικοὶ καὶ δογματικοὶ δυνάμενοι νὰ δικαιολογήσωσιν αὐτό, ὀφειλόμενον κατ' αὐτὸν εἰς ἔθνη καὶ καὶ φυλετικὰ ἐλατήρια καὶ προσωπικὰς ἀντιζηλίας ξένας πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας.

Ὁ κ. Ἀμύλκας Ἀλβιζάτος, θεολόγος καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου, ἀντιθέτως εἰς ἔν ἄρθρον, διπερ ἐδημοσίευσεν εἰς τὸ «Ἐλεύθερον Βῆμα» τῆς 8 Ἰουνίου, τὰ ὑπὸ τοῦ καθολικοῦ κ. Γρεγκουάρ λεχθέντα ὑπ' αὐτοῦ συμπεράσματα, λέγει τὰ ἑξῆς.

Συμφωνῶ ἀπολύτως μετὰ τὴν γνώμην τοῦ κ. Γρεγκουάρ διὰ τὸ σχίσμα τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας δὲν ὀφείλεται εἰς τὸ δόγμα τοῦ Filioque, διπερ εἶναι μηδαιμόν, οὔτε εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς διαφορὰς περὶ ἀζύμων, περὶ ἀγαμίας ὄλου τοῦ κλήρου ἢ ὄλων, αἵτινες ἀποτελοῦσι δευτερευούσας λεπτομερείας· δὲν συμφωνῶ δὲ μετ' αὐτοῦ ὅσον ἀφορᾷ τὰ προσωπικὰ καὶ τὰ ἐθνικὰ ἐλατήρια, ἅτινα προὐκάλεσε τὸ σχίσμα χωρὶς νὰ ἀρνοῦμαι διὰ ὑπέσθαι τὸ αὐτὸ καὶ αἱ κομματικαὶ διαιρέσεις καὶ ἡ ἐμπαισθὴς ἀντιθεσις τῶν μερίδων τοῦ Φωτίου καὶ τοῦ Ἰγνατίου, ἃς ἐξεμεταλλεύθησαν, ὡς λέγει οὗτος, ἐντέθεν καὶ ἐκείθεν οἱ δημιουργοὶ τοῦ σχίσματος.

Ἡ πραγματικὴ καὶ κυρία αἰτία τοῦ σχίσματος τῆς Δυτικῆς ἀπὸ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ὀφείλεται, ὡς διατείνεται οὗτος, οὐχὶ εἰς ἐκκλησια-

στικούς καὶ δογματικούς λόγους, ἀλλ' εἰς τὴν ἀρνήσιν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας νὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν θέσιν τοῦ Ἐπισκόπου, Ρώμης, ὡς αὕτη ἀνεπιτόχη καὶ ἐξείληχθη ἐν τῇ Δύσει, ὅ ἐστι τὸ πρῶτον τοῦ Πάπα. Βεβαίως παρακατῶν λέγει ὁ ἑλλόγιμος συγγραφεὺς τοῦ ἄρθρου τούτου, διὰ καὶ αἱ δικεικλήσεις τῆς Ρώμης ἐπὶ τῆς πνευματικῆς κυριαρχίας τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας, ὡς καὶ αἱ ἀθεμιτουργίαι τῶν Δυτικῶν σταυροφοριῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ ὑπέσθαι ἐν πολλοῖς τὸ μῖσος καὶ τὴν ἀπέχθειαν τῆς Ἀνατολῆς κατὰ τῆς Δύσεως, ἀλλὰ πάντα ταῦτα, τὸ σφ' δηλονότι αἱ δογματικαὶ καὶ ἐκκλησιαστικαὶ διαφοραὶ, ὅσας καὶ τὰ φυλετικὰ καὶ ἀντιεθνικὰ ἐλατήρια, θὰ προεβλεπόμενα εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐνότητος καὶ θὰ προϋλαμβάνετο τὸ σχίσμα ἂν ὁ Πάπας τῆς Ρώμης παρητεῖτο τοῦ πρωτείου καὶ τῆς ἀπολυταρχικῆς κυριαρχίας του καὶ ἐπὶ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας.

Καταλήγει δὲ οὗτος εἰς τὸ συμπέρασμα, διὰ τὸ σχίσμα τότε μόνον θὰ ἄρθῃ, διὰν ἄρθῃ καὶ ἡ πραγματικὴ καὶ πρωταρχικὴ αἰτία τούτου, ἥτοι διὰ αἱ δογματικοὶ καὶ ἐκκλησιαστικοὶ λόγοι καὶ αἱ λοιπαὶ θρησκευτικαὶ διαφοραὶ, αἵτινες εἶναι μηδαιμιναι κατ' αὐτόν, ἀλλὰ τὸ πρῶτον καὶ τὰ διεκδικούμενα ἀπολυταρχικὰ δικαιώματα τοῦ Πάπα, τοῦ ἀνωτάτου τούτου Ποντίφικος τῆς Ρώμης, καὶ ἐπὶ τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ ἀνάγνωσις τοῦ ἄρθρου τούτου τοῦ εἰρημένου καθηγητοῦ ἐμποιεῖ εὐθύς ἐξ ἀρχῆς τὴν ἐντύπωσιν, διὰ ὃν ἄρθρον ὁ γράφας πόρρω ἀπέχει τοῦ νὰ ᾄδῃ ὁρθόδοξος, μήτε γε καθηγητὴς τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν, διπερ, προώρισται ὡς φαίνεται ἐστὶ καὶ φωταυγὴς φάρος νὰ μεταλαμπαδεύῃ πάν-

τοτε τὸ φῶς οὐ μόνον τῆς θύραθεν σοφίας, ἀλλὰ καὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας. Διὸτι οὐδεὶς τῶν διανοουμένων ὀρθοδόξων Ἑλλήνων, καὶ τῶν ἄρκω δακτύλων γευσασμένων τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, ἀγνοεῖ διὰ τὸ σχίσμα τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς Ἀνατολικῆς ὀφείλεται πρωτίτως εἰς τὸν νέον δόγμα τοῦ Filioque, ἥτοι τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ, καὶ εἰς τὸ ἀλάθτην τοῦ Πάπα, διπερ αὐθαίρετως εἰσῆγαγεν ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία κατὰ τὸν δέκατον ἑνατον αἰῶνα καὶ ἐκείνην ἄντερον λόγον καὶ τὴν ἁπλοῦς Ἐκκλησιαστικῆς Θεολογίας, τὰς ἀφορᾶς τῆς ἀπαιτήσεως ἵνα εἰς τῆς Θεολογίας, τὰς αἰτίας τῆς μετεκλήσεως τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς ἐν ἑσέσι εἰδος εἰς τοὺς αἰῶνας, τὴν ἀπολυταρχικὴν ἀγανάκτησιν τοῦ κλήρου, καὶ ἐν γένει τὴν διὰ τὴν ἀπολυταρχικὴν ἀγανάκτησιν τοῦ Δυτικοῦ Πολιτισμοῦ, ὃν ἐκπροσωπεῖ ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία, ἀπὸ τοῦ Ἀνατολικοῦ τοιούτου, ὃν ἐκπροσωπεῖ τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας.

Καὶ διὸς τοὺς κυρίους ἐκκλησιαστικούς καὶ δογματικούς τούτους τοῦ Σχίσματος λόγους ὃ ἐν λόγῳ Καθηγητῆς θεωρεῖ διαβριμένους καὶ ἀναξίους πρὸς διαίρεσιν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἀφῆνων διὰ τῶν γραμμῶν τοῦ ἄρθρου νὰ ὑπονοηθῇ διὰ τοὺς λόγους τούτους ἐδημιούργησε καὶ ἐμεγαλοποίησεν ἡ πεισμοσύνη καὶ ἡ φιλοδοξία τοῦ Μ. Φωτίου, καὶ αἱ κομματικαὶ ἐμπάσεις καὶ φανατικαὶ πατριὰς τοῦ τελευταίου τούτου καὶ τοῦ Ἰγνατίου, ἀποδίδει τὸ Σχίσμα εἰς προσωπικὰ ἐλατήρια καὶ τὴν φιλαρχίαν καὶ ὑπερφίαλον ἀλαζυνείαν τῶν Ταγῶν ἀμφοτέρων τῶν Ἐκκλησιῶν, τοῦ μὲν Πάπα διεκδικούντος ἀπολυταρχικὰ δικαιώματα ἐφ' ὅλης τῆς Ἐκκλησίας ὡς διαδόχου δὴθεν τοῦ πρωτοκορυφαίου Ἀποστόλου Πέτρου, τοῦ δὲ Πατριάρχου τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀρ-

νουμένου τὴν ἀπολυταρχικὴν ταύτην ἐκκλησιαστικὴν δικαιοδοσίαν εἰς αὐτὸν θεωρούμενον καὶ ἀναγνωριζόμενον ὡς πρῶτον ἐν ἱσοῖς τῶν Πατριάρχων.

Ἡ γνώμη αὕτη τοῦ ἑλλόγιμου Καθηγητοῦ, ἥτις γέμει καθολικισμοῦ καὶ προτεσταντισμοῦ, ἀδικεῖ πολὺ καὶ τὴν θεολογικὴν αὐτοῦ μόρφωσιν καὶ τὴν ἑλληνικὴν αὐτοῦ διανοήσιν, μὴ ἀποδίδοντας τὴν ὀφειλόμεν ἑν εὐλάβειαν καὶ εὐγνωμοσύνην εἰς τὸν Μέγαν Πατριάρχην Φώτιον, τὸν διαλάψαντα ὡς ἐν φαινήν μετ' αὐτῶν καὶ σελαγίσαντα φωτεινὰ ἀπαυγάσματα οὐ μόνον εἰς τὸν ἐκκλησιαστικὸν ὀρίζοντα τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ἡμεροφάει καὶ φωτοβόλον κάτοπρον τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἰδεολογίας. Διὸτι τὴν μνήμην τοῦ Μεγάλου Πατριάρχου Φωτίου τιμᾷ καὶ γεραίρει, οὐ μόνον ἡ Ἐκκλησία διὰ τοὺς οὗς οὗτος νομίμως ἠλθὼν ἀποπροσώπων καὶ κατεστάθη ὑπὲρ τῆς Ὁρθοδόξου ἀγίας τάξεως αὐτόν εἰς τὴν φαινήν χορείαν τῶν Μεγάλων Πατριάρχων, ἀλλὰ καὶ τὸ Ἔθνος διὰ τὸν καλλίνικον ἄθλον καὶ περιφανῆ νίκην, ἣν κατήγαγεν οὗτος διὰ τῆς εὐφυχίας καὶ μεγαλοφυΐας αὐτοῦ ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ ἑλληνοβυζαντινοῦ πολιτισμοῦ κατὰ τοῦ Παπισμοῦ ὡς ἐκπροσώπου τοῦ Δυτικοῦ πολιτισμοῦ. Τῆς διπλῆς ταύτης τιμῆς, τῆς τε ἐκκλησιαστικῆς καὶ τῆς ἐθνικῆς, τυγχάνει ὄντως ὑπεράξιος ὁ μέγιστος οὗτος τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ὁρθοδόξου φωστήρ, διὸτι ἂν ἐν τῇ ῥυτῇ τῶν αἰώνων καὶ τῇ διαπάλῃ τῶν θρησκευτικῶν διδασκαλιῶν καὶ ἐθνικῶν ἰδεωδῶν διεσώθη τὸ ἀκραφνὲς καὶ θεῖον πνεῦμα τῆς Ὁρθοδόξου ἐν τῷ πλαισίῳ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, καὶ ἰοθεσιδὰς ζωῦρον τῆς ἐθνικῆς παιδείας καὶ ἰδεολογίας, τοῦτο ἐν πολλοῖς ὀφείλεται εἰς τὰ σοφὰ συγγράμματα καὶ τὰ διαπύσια κηρύγματα τῶν ἁγίων καὶ θεοφόρων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, ἐν οἷς ἐξαιρετικὴν καὶ ἐξέχουσαν θέσιν κατέχει ὁ Μέγας Φῶτιος καὶ τοῦ φωτός συνάντημος οὗτος Ἐκκλησιαστικὸς Πατὴρ. «Ὅπως, ἀναφωνεῖ καὶ

τις ἐκ τῶν ἱστορικῶν Βυζαντινολόγων, ἡ Ἑλληνικὴ Βυζαντινὴ Αὐτοκρατορία ἐπὶ χιλιετηρίδα ὅλην ἔθενεν μὲν ἐφώτισε καὶ ἡμέρωσε τὰ μετὰ τὴν μεγάλην τῶν ἑθνῶν μετανάστευσιν συστάνα ἡμιβάρβαρα Βασιλεία, ἔθενεν δὲ γενναίως ἐπαλαίσεν ὡς ἀναχαίτιση τὴν εἰς Εὐρώπην βάρβαρον εἰσβολὴν καὶ ἐξάπλωσιν τῶν Γόιθων, τῶν νέων Περσῶν, τῶν Ἀράβων, τῶν Βουλγάρων, τῶν Τατάρων, τῶν Φράγκων, τῶν Τούρκων, οὕτω καὶ ἡ Ὁρθόδοξος Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία ἐπὶ χιλιετηρίδα ὅλην ἠγωνίσαστο ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων, ὅπως ἔθενεν μὲν διαδόση τὸ φῶς τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς τὴν Βόρειον καὶ Ἀνατολικὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Δυτικὴν Ἀσίαν, ἔθενεν δὲ ἀναστειλὴν τὴν σφοδρότατην ὁρμὴν τῆς παντοκρατείας Ρώμης καὶ σῶση τὴν Ὁρθοδόξην ἀπὸ τῶν σφετερισμῶν καὶ τῶν καὶ ταχρῶς τῆς Παπῶν, ὅπως ἔθενεν μὲν συγγραφεῖς τῆς Δύσεως ἐκ ζηλοτυπίας πρὸς τὴν μεγάλην ψυχὴν καὶ εὐρυμαθῆ καὶ ἐμβριθῆ διάνοιαν τοῦ Μ. Φωτίου κατηγοροῦσιν αὐτόν ὡς σπειραντὸς τὸν σπῆρον τοῦ Σχίσματος ἐν τῷ περιβάλλῳ τῆς Ἐκκλησίας ἐκ προσωπικῆς ἐμπάσεως καὶ φιλοδοξίας, σπυριζόμενοι εἰς ὑπόπτους καὶ θαλερὰς πηγὰς, οἷα τὰ ψευδοδωρετά, τούτους θεωρῶ συγγνωστόους ὡς ἀγαμένους ἐξ ἐθνικῆς φιλοτιμίας καὶ εὐλαβείας πρὸς τὰς Ἀρχὰς καὶ θεοσίας τῆς ἰδίας αὐτῶν Ἐκκλησίας, ἀλλ' ὁ ἑλλόγιμος καὶ ἑλλην. Ὁρθόδοξος Καθηγητὴς δὲν πιστεύω νὰ τύχῃ ἐπιδοκιμασίας παρ' οὐδενὸς ἐκ τῶν διανοουμένων Ἑλλήνων, πολλὰ δὲ μάλλον παρὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἐθνους. Πῶς δύναται νὰ συγχώρησιν πρὸ πάντων ἡ Ἐκκλησία καὶ νὸ μὴν ἀγανακτήσῃ, διὰν ἀκούῃ διὰ ὃ ἐν λόγῳ Καθηγητῆς τῆς Θεολογίας οὐ μόνον φρονεῖ τὰ τῶν Δυτικῶν Θεολόγων ἐν τῷ σοβαρῷ τούτῳ ἐκκλησιαστικῷ ζητηματι, ἀλλὰ καὶ διδάσκει ὑπὸ τὸ πνεῦμα τοῦτο καὶ τοὺς φοιτητὰς Θεολόγους, ἀποκαλῶν τὸν δογματικὸν λόγον τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μηδαιμόν καὶ ἀσμένον, καὶ ἃ

18.12/1939

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΔΙΑΛΕΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

Υπό τοῦ Σεβασμιωτάτου πρώην
Φλωρίνης κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Ὁ Μάρτυς Γόρδιος καθά-
ναφέρει ὁ Μέγας Βασίλειος, ἔ-
λεγε πρὸς τοὺς βασανιστάς του
«τίμέλλετε, τί ἐστήκατε, ξαινέ-
σθω σῶμα, στρεβλούσθω μέλη,
βασανίζεσθω ὡς ἂν ἐθέλητε, μή
μοι βασκαίνητε τῆς μακαρίας
ἐλπίδος, ὅσῳ γὰρ ἂν ἐπιτείνη-
τε τὰ δεινά, τοσοῦτῳ μείζονά
μοι τὴν ἀντίδοσιν προξενεῖτε,
συναλλάγματα ἡμῖν ἐστὶ ταῦ-
τα πρὸς τὸν Δεσπότην ἀντὶ τῶν
μωλώπων, τῶν ἐπανισταμένων
τῷ σώματι, φωτεινὸν ἔνδυμα
ἡμῖν, ἐν τῇ ἀνασίᾳσει, ἐπανθή-
σει, ἀντὶ τῆς ἀτιμίας στέφανοι,
ἀντὶ δεσμωτηρίων παράδεισος,
ἀντὶ τῆς μετὰ τῶν κακούργων
καταδίκης ἢ μετὰ ἀγγέλων
διαγωγῇ, σπεύρατε πολλὰ ἐν-
έμοι, ἵνα θερίσω πολλὰ σπασίον-
τα» (Ομιλία Μ. Βασιλείου εἰς
τὸν Γόρδιον). Ἰδοὺ λοιπὸν ὁ-
ποῖαν ἠθικὴν δύναμιν ἠρύσθη-
σαν οἱ Ἅγιοι Μάρτυρες ἐκ τῆς
πίστεως πρὸς τὸν Χριστόν, ὅ-
στις ἐνεβολίασε τὴν ἀνθρωπί-
νην ψυχὴν μὲ τὸν θεῖον χυμόν,
καὶ κατέστησεν αὐτὴν ἱκανὴν
εἰς τὸν ἀγῶνα τὸν καλόν, καὶ
εὐθετον εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν
οὐρανῶν. Διότι ὅπως τὸ ἄγριον
καὶ ἄκαρπον δένδρον, ἐμβολια-
ζόμενον διὰ τοῦ χυμοῦ ἡμέρου
δένδρου, ἐξημεροῦται καὶ τοῦ-
το καὶ παράγει εὐχύμους καὶ
γλυκεῖς καρπούς, οὕτω καὶ ἡ
ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου, ἀγρία οὖ-
σα καὶ ἀνίκανος πρὸς ἠθικὴν
καρποφορίαν, δταν ἐμβολιασθῇ
διὰ τοῦ χυμοῦ τῆς χριστιανι-
κῆς πίστεως, οὐ μόνον ἐξημε-
ρώθη, ἀλλὰ καὶ ἀπέκτησε καὶ
τὴν δύναμιν νὰ παράγῃ τοὺς
ψυχωφελεῖς καὶ ζωογόνους καρ-
πούς τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς.
Τὸν λόγον ἐπανάγοντες εἰς
τὸν εἰρμόν τῆς κεντρικῆς ἐν-
νοίας λέγομεν, ὅτι ἄνευ πί-
στεως εἶνε ἀδύνατον νὰ πρά-
ξωμεν τὸ ἀπόλυτον ἀγαθόν
καὶ νὰ εὐαρεστήσωμεν τὸν
Θεόν, καὶ ὅτι τὴν δύναμιν τὴν

ἀπαιτουμένην διὰ τὴν ἀποφυ-
γὴν τοῦ κακοῦ καὶ τὴν διάπρα-
ξιν τοῦ ἀγαθοῦ ἀρυόμεθα ἐκ
τῆς πίστεως πρὸς τὸν Χριστόν
καὶ τῆς ἀγάπης πρὸς Αὐτόν.

Τὰ δύο ταῦτα, ἥτοι πίστις,
καὶ χριστιανικὴ ἠθικὴ εἶνε ἀλ-
ληλἐνδετα, καὶ δὲν δύναται νὰ
ὑπάρχῃ τὸ ἓν ἄνευ τοῦ ἑτέρου,
διότι ἐκότερον τούτων μεμονο-
μένως δὲν ἔχει, οὔτε ἄξιαν, οὔ-
τε δύναμιν. Διὸ καὶ ὁ Μ. Βα-
σίλειος λέγει ; «Δογματῶν εὐ-
θύης πολιτείας κοσμιότητα συ-
νεπάγεται, πράξεων δὲ καθα-
ρότης τῆς πίστεως ἐξαγγέλλει
τὴν θεότητα, ὧν ἐκότερον τοῦ
ἑτέρου χωρὶς ῥαδίων εἶναι ὁ
πορρεῖν καὶ παρασυρεσθαι, μὴ
ἀνεχόμενον κατὰ μόνον ψυχῇ
ἐγκατοικίζεσθαι. Εἰς δὲν τῶν
θύραθεν ἠθικολόγων λέγει :
"Ὅντως ἡ εὐσυνήθεια μὴν
καὶ ἡ φυσικὴ χρηστότης τῆς
καρδίας, ἀσκόπως ὑπαιτάσ-
σονται εἰς τοὺς κόμους τοῦ κα-
θῆκοντος καὶ τῆς ἀρετῆς, διότι
ἡ καρδία, μὴ ἔχουσα τὴν ἐκ
τοῦ πάθους τροφὴν τῆς γογγύ-
ζει καὶ μεμψιμοιρεῖ, μὴ ἔχετε
λοιπὸν πεποίθησιν εἰς τὴν φυ-
σικὴν χρηστότητα τῆς καρδίας,
καὶ πρέπει νὰ δυσπιστῶμεν εἰς
τὴν εὐαισθησίαν αὐτῆς, ὡς ἐ-
πικίνδυνον ἐχθρόν, καὶ νὰ μὴ
θωπεύωμεν τὸν λεοντιδέα τῶν
παθῶν, ὃν φέρομεν πάντες ἐν-
τὸς ἡμῶν αὐτῶν, καὶ προπάν-
των μὴ τὸν ἀφήσωμεν νὰ γευ-
θῇ αἷμα, ἐὰν θέλωμεν νὰ μένη
πάντοτε τιθασσὸς καὶ πρᾶος».

Οὐδεμία δ' ἄλλη θρησκεία
ἐν τῷ κόσμῳ κέκτηται τὴν δύ-
ναμιν, οὐ μόνον νὰ φωτίζῃ, ἀλ-
λὰ καὶ νὰ ἐμπνέῃ καὶ ζωογονῇ
ἠθικῶς τὸν ἄνθρωπον, ἐκτὸς
τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, τῆς
ἐπαγγελλομένης τὴν ἠθικὴν τε-
λειοποίησιν καὶ τὴν εὐδαιμο-
νίαν τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς
Γῆς καὶ ἐν Οὐρανοῖς, διὰ τῆς
πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον
ἀγάπης. «Ἡ χριστιανικὴ θρη-

σκεία, λέγει καὶ τις τῶν νεωτέ-
ρων σοφῶν, εἶνε ἡ θρησκεία τοῦ
μέλλοντος, καθ' ὅσον αὕτη καὶ
μόνη ἐγκλείει, ὡς θεμελιώδες
δόγμα, τὴν τελειοποίησιν τοῦ
ἀνθρώπου, ἥτις ἐπιτυγχάνεται
ἐν τῇ ἐνώσει αὐτοῦ μετὰ τοῦ
Θεοῦ, καὶ τὴν εὐδαιμονίαν αὐτοῦ,
ἥτις ἐπιτυγχάνεται ἐν τῇ συνα-
δελφώσει αὐτοῦ μετὰ τῶν ὁ-
μοίων του διὰ τῆς πρὸς τὸν
Θεὸν καὶ τὸν πλησίον ἀγάπης».
«Θαυμάσιον φαινόμενον, λέγει
καὶ ὁ Montesquieu, θαυμάσιον
φαινόμενον εἶναι ἡ χριστιανι-
κὴ θρησκεία, διότι, ἐκτὸς τοῦ
ὅτι αὕτη ἐπαγγέλλεται τὴν αἰώ-
νιον ζωὴν καὶ μακαριότητα ἐν
οὐρανοῖς, ἐξασφαλίζει εἰς τὸν
ἄνθρωπον καὶ τὴν εὐτυχίαν τοῦ
παρόντος κόσμου».

Ἐπαναρχόμενοι δὲ ἐξέβη-
μεν λέγοντες, ὅτι ὁ ἄνθρωπος
ὡς κύριον καὶ μοναδικὸν προο-
ρισμὸν ἐπὶ τῆς γῆς ἔχει νὰ κα-
τεργασθῇ διὰ τῆς ἐντίμου ἐρ-
γασίας καὶ τῆς ἠθικῆς αὐτοῦ
τελειοποιήσεως τὴν σχετικὴν
αὐτοῦ εὐτυχίαν ἐν τῷ κόσμῳ
αὐτῷ, καὶ τὴν ἀπόλυτον τοιαύ-
την ἐν τῇ μελλούσῃ ζωῇ. Διὸ
καὶ οἱ πρωτόπλαστοι, ἔφ' ὅσον
ὑπῆκουον εἰς τὸ θέλημα τοῦ
Θεοῦ, καὶ διετέλουν ὑπὸ τὴν
σκέπην καὶ εὐλογίαν αὐτοῦ,
διηγόν βίον εὐτυχῇ καὶ εὐδαί-
μονα εἰς τὸν παράδεισον τῆς
τρυφῆς. Ἐν τῷ παραδείσῳ ἐ-
κτὸς τοῦ ὅτι οὗτοι ἀπήλαυνον
ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀδεῶς πάντων
τῶν ἐπιγείων ἀγαθῶν, παρε-
σκευάζον συγχρόνως, διὰ τῆς
ὑπακοῆς εἰς τὸ θέλημα τοῦ
Θεοῦ καὶ τῆς ταπεινοφροσύνης
αὐτῶν, θεμέλιον καλόν εἰς τὸ
μέλλον, ἵνα ἐπιλάβωνται, κατὰ
τὸν Ἀπόστολον, τῆς αἰώνιου
ζωῆς καὶ μακαριότητος ἐν Οὐ-
ρανοῖς.

(Ἀκολουθεῖ)